

Nevtepeno
Poprijéta Devica Marija

IV letol teesaj. 12. st

1908. dec.

Zmozsna
Goszpa Vogrszka

POBOZSEN MESZECSEN LISZT.

Reditei :

Bassa Ivan plebános vu Bogojni.

Vszebina.

Bassa Ivan : Szledjen sznopic?	353
Dika Bogi v vizini	355
Rzsn : Szv. Rozsnivenec sze za Marijine psalmuse zove!	356
Pobozsnoszt k nájplemenitesemi Olt. Szvesztvi . .	359
S. J. : Bozsicsne jaszlice	363
Lenarsich Mirkó : Nase romanje vu Maria-Cell . .	365
Bassa Ivan : Iz zgodovine szv. materecerkve . .	369
S. J. : Szvéta drűzsina	374
Drobis.	

Ki ne dobro, ki je vecs, ali menje dobo sznopicsov, naj mi naznani ! Vsza pizma k meni, vu stamparijo nikaj !

Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve koroni posle na ime : Bassa Ivan plebanos vu Bogojini (Bagonya, Zalamegye) ali naj onomi dá, od koga liszt prekvzeme vszaki meszec.

Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko po vecskrátuih sumah, ali pa, kda bodo meli, naednok plácsajo !

Csiszti dohodki liszta sze óbrnejo na zidanje ednoga szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoy na Vogrskom. Preminocse leto je osztalo nanjega 300 koron. Zdaj zse mámo 1100 koron i interes.

Szledjen sznops ?

Tak csűjem od vecs sztráni, ka je ete sznops szledjen sznops Marijinoga liszta, ar szlovencom vecs toga ne trbej ?

Ne verjem. Escse izda sze vűpam, ka nasz bode kaksih 1200, steri račsun je zadoszta za to, ka

sznopicz po szíromaskom more zíveti. Letosz nasz je vecs bilo, szamo ka vecs sznopicsov stampati túdi vecs penez kosta — nam pa escse nancs telko ne placsenih, kak pisem. Leho tecsasz, ka do ete moje rende zostampane, prido vkúp penezi, sze vűpam.

Novo leto je tú. Zselem vam vszem, ki ete rende cstéte, blázseno, bozsega blagoszlova puno novo leto. Odlocste sze hitro, jeli scséte meti sznopicz dúzse ali ne ino dajte do treh králov naznanje poverjetnikom, ka meni goszpodje, steri sze z razdelavanjom mantrájo, **najkesznej do 10-ga januara** naznanje dajo, kelko sznopicsov de potrebno vszaki meszec v edno i drűgo meszto, pa peneze te dáte vkűper, kda bodete prvi sznopicz novoga leta vu rokah meli.

Dobre knige csteti i razsirjavati je apostolszko delo, to szo szv. Ocsa pápa pravili vűgrszkim romarom letosz.

Vu Bogojini leta 1908-ga decembra.

Bassa Ivan
reditel.

Dika Bogi v vizini.

Gloria in excelsis Deo !

Gloria in excelsis Deo !

Tak angelszki seregi

Szo veszélo szpevali :

Dika bodi Bogi

V vizini.

Mér na zemli dobromi lüdsztvi,

Mér na zemli dobromi lüdsztvi

Steri puno lübézni

Majo k málom' Jezusi ;

Mér naj ma, mér naj ma

Vsza zemlja.

Dicsimo sz szvétimi angelmi,

Molimo sz vernimi pasztérmi

Mi to Detece Bozso

Ki je nam tak lübléno ;

Dicsimo, molimo

I hválmo.

Oh Jezus ! ne zavrzsi Ti nász,

Poszlühni ponizne prosnje glász,

K jazslam mi pribezsimó

Naj grehe zavrzsemo ;

Oh Jezus, proszimo

Szlisi nász !

Dika bodi vecsnomi Ocsi

I za nász rodjenomi Szini,

Navküper sz szvétim Dúhom

Vretinov vszeh milosztih ;

Dika bodi Dogi

V vizini.

Szv. Rozsnivenec sze za Marijine psalmuse zove!

Ka je psalmus? Sztarinszke cerkvene peszmi zovémo tak, stere je z véksega tála David kral popiszao escse za csasza sztaroga zakona. Ete psalmuse vu szvetom piszmi mamó, ar szo na nadejhnenje szv. Dúha popiszani.

Vu sztarom testamentomi szo sze popevali psalmusje pri bozsoj szlúzsbi ino szo sze razlicsne skéri igre núcale pri etih peszmah.

Od etih psalmusov pravi szv. Tomas akvinszki, ka je vu njih na kratci cela dogodba i vera sztaroga zakona notri.

Ki takse psalmuse moli, notri naide vuh njih vsza prorokúvanja na prihajajocsega Zvelicsitela ino vszah znati potrebna od kralesztva njegovoga; szpozna z njih neszkoncsano dobroto ino szmilenoszt bozso, stero je Bog szvojemi odebranomi lúdsztvi ino David krali zkazao. Puni szo psalmusje szpominanja na pobožno obdrzsavanje zapovedih, na pravo pokoro, na nepresztano sztalno vüpanje

vu Bogi — taksega opominanja, stero gene csloveka szree ino ga tüdi podigne vu dühi na nebeszke visave.

Pa etih psalmusov ime szo dali tüdi nisterni narodje i pobojsui mozsje szvetomi rozsnovenci.

Pa prav, ar je szpodobnoszt med psalmusami ino med szvétim rozsnimvencom :

Psalmusov je naime 150 vu szvetom pizmí pa ravno telko je tüdi Zdravíh Marij vu szvetom rozsnomvenci.

Psalmusje sztaroga zakona pravdo, navado ino pro-roküvanja zdrzsavajo vu szebi ; szveti rozsnivenec novoga zakona zgodbo, szpunjavanja etih sztárh proroküvanjov pripovedava nam.

Deszét sztrün je mela harfa, poleg stere szo psalmuse szpevali — deszetkrát pravimo tüdi mi : „Zdrava bodi Maria“, dokecs szí od edne szkrivnosztí odklüplenja nasega premislavamo.

Psalmus blazsene Device Marije sze zové szvétí rozsnivenec, ar vu njoj szo sze szpunila najobprvim ona velka i veszéla obezsavanja bozsza, stera szo vu psalmusaj popiszana.

Psalmusje nam popisejo, ka je David kral vu szküs-njavi naprej vzeo szvojo harfo ino je psalmuse szpevao pa je sztem potro mocs satana : vzemi vu roke szv. rozsnivenec ino ga moli na csaszt bl. Davice Marije, stera razgazi glavo kacse, ino bos vido, ka satan ober tebe moci ne bode meo.

David kral je sztalen sator posztavo za skrinjo zaveze bozsje, stero je med popevanjom psalmusov szprevodo z hizse Abinadabove ; Maria, zsiva skrinja zaveze bozse, sze tüdi med popevanjom angelszkim szprevaja ino csasztí z psalmusom szvetoga rozsnogavenca.

Áronova szesztra, Mirjam, je med popevanjom navdü-savala device na hvalodavno peszem za obladanje nepri-jatela — blazsena Devica Marija nasz z celim zsvljenjom, stero z szvetoga rozsnogavenca szpoznamo, navdü-sava na

vekivecsno hvalo za obladanje szküsnyav ino neprijatelov dūse.

Med popevanjom psalmusov je dobo Elizeus prorok miloscsó bozso, ka je prihodna vido ino prorokūvao od Krisztusa : med molitvov szv. rozsnogavenca sze preszveti tūdi nasa pamel, ka zarazmimo, stera szo bozsa i stera szo nam za dūse potrebna.

Z ednov recsjov : Marijin Psalmus — szv. rozsnivenec — nam szvedocsi, ka szo vsza szpunjena, stera szo vu David krala psalmusaj naprejpovedana.

Vu molitvi szvetoga rozsnogavenca sze zjedini nasa dūsa z peszmov nebeszkih seregov, sze potopi mislenje vu velicsansztvo szkrivnosztih bozsanszkih, ino cslovek med tov molitvov szvétek má, kak hcseri Jerusalema, kda szo popevale, ka je Saul obladao jezero i David deszét-jezero.

Rzsn.

Pobozsnoszt k nájplemenitesemi Oltárszkomi Szvesztvi.

Známo ka je Jezus vu Olt. Szvesztvi kak Bog i cslovek isztlinszko nazocsi tak z bozsánsztvon je tekáj vküpszklenjeno njegovov preszvéto Szrcé, ár brezi szrca nega csloveka. Vu tom Szrci pa sztanjűje ona neszkoncsana lűbézen, stera gori vu Jezusi do nász. Záto szo od szv. János apostola mao vszigdár bili szvéci, ki szo to bozsánszko Szrcé poszeбно csasztili.

Jezusovo vu Olt. Szvesztvi z neszkoncsane lűbéznosztli do nász nazocsno Szrce prevecs razsáli ona mlácsnoszt, nelűbéznoszt i nezahválnoszt, stero njemi za njegovo nezmeruo lűbézen lűdjé vu tom csűdnovitom Szvesztvi placšűjejo, kak i nase szrcé razdreszeli, csi od onih, stere lűbimo, kakso nezahválnoszt moremo gori-vzėti. I Jezus je to szvojo szrcsno zsaloszt na konci XVII. sztoletja Alakok Margeti, ednoj pobozsnoj apatici vőnazvejszto. Ednok sze njoj je szkázao Jezus i to prikázen nam ona szána etak pripovedáva: „Pri ednoj priliki rávnok na dén szv. János apostola, szem pred Olt. Szvesztvon szplóh zatoplena bila vu szladkoszt bozsánszke lűbeznosztli. Tak da bi szí na prsah Goszpodnovih pocivala, i on je odpro kincse szvojega Szrcá, steri szo do szega mao szkriti bili pred menom, ali zdaj szem vsze to tak ocsivesztno vidila, ka szem dvojiti vecs ne mogla. Szrce njegovo je csiszto bilo ino sze je szvetilo kak szunce. Rana, stero szo na njé vdarili na krizsi, sze je poznala, trnavov koronov je bila okolivzéta i ober njé

sze je krizs szveto. Gda bi glédala to prikázen, veli Goszpod: „Moje bozsánszko Szrcé na telko lübi lüdsztvo, ka vecs nemrem nazájzadrzsávatí plamén njéne lübavi: potrebnó je, naj bi sze obogatili vu milosztah, naj sze nebi szkvárili. Tebé szem odébrao na ete velki cil, csi szí glih nevredna i nevedna, naj bi po tebi vsza jaz csino.“

Ali na razsérjávánje pobožsnosztí Szrca Jezusovoga poszlána je szledi bila. 1675. leta jun. 16. pod oszminov Telovoga, gda je vu cérkvi bogámolila i szvoje ocsi na oltár povisznola, sze njoj je znova szkázao Jezus i pokazao je njej szjej szvoje Szrcé govorécsi: Ovo Szrcé, stero je na telko lübito lüdsztvo, ka je ne milúvalo szebé, nego gori sze je aldúvalo z lübéznosztí; i na meszto zahválnoosztí je od lüdsztva z veksina szamo nezahválnoosztí dobilo . . . I ka me náj bole zsalosztí; to od onih morem escse gori vzéti, ki szo meni poszvecseni. Záto tebé gorizazovém, naj bi sze po Telovoga oszmini on pétek szvétek Szrcé mojega obszlúzsávao, gda bi po precsiscsávánji i molitvah ponizili moje Szrcé za vsze ono zbantúvánje, stero vu Olt. Szvesztvi more pretrpeti. Obecsam tebi, ka milosztí Szrcá mojega obilno vövlejem na one, ki Szrci mojemi to postenjë szkázsejo.

Z kaksim mislenjon bi pohájali Olt. Szvesztvo, to nam lepo napredáva eden cerkveni piszatel, pri steron etak gucsi Krisztus krscsánszkoj düsi:

Dete moje! Ne ti je potrebnó doszta znati, ka bi sze meni povido, csi prav lübis mené to je zse zadoszta. Gucsi z menom kak z nájbogsim tvojin priátelon. — Nemas nikoga, koga bi meni porocso? Kak sze zovéjo tvoji priátelje? Pri vszakoga iméni zamerka, ka scsés za njé od méne? . . . Zselej doszta, jaz lüvim one, ki sze z szébe szpozábijo . . . Imenűj pred menom szíromáke, betezsnike sterim scsés na pomocs biti, one tűdi, steri szo tebi napriátelszki. Za vsze njé sze pobožsno moli! Opominaj mené na ono obecsanje, ka vszako molitvo poszlühnem,

stera de vu mojem iméni oprávljena. — Jeli nescses kakse milosztne dári zadobiti? Naberi vküp tvoje dühovne potrebe i pridocsi pred menom njé goriprecsti. Potozsi sze kak teloven, gizdav i manjáren szí i proszi, naj bi te od vszega toga odszlobodo. Nevolno detece ti! ne boj sze, vu nebészah doszta szvetnikov jeszte, ki szo puni bili z szlabotami i falingami, kak ti; ali k meni szo sze obrnoli proszécsi i po mali szo ne od vszeh faling odszlobodili. K tomi szpodobno ne boj sze telovna i dühovna dobra, zdrávje, pamet i szrecso prosziti od méne i vsza eta zadobis, csi de ti na dűsno zvelicsanje szlűzsilo. Ka scsés zdaj od méne?

Oh da bi znao, na kelko zselem dobra csiniti z te-bom! Jeli nemas zdaj kaksa zselenja? Povej njé meni. Na koj szí miszlis? Ka bi rad? Jeli szí gda zmiszlis na méne i na postűvanje moje? Jeli nebi steo kaj dobroga vcsiniti za one dűse, stere szí na méne ne zmiszlijo? Povej mi szamo, ka ti lezsi nájbole na szrci? z kaksimi skermi scsés to doszégnoti? Csi ne doszégnes tvoj cil, povej to meni: i jaz povem zrok tomi. Koga scsés na szvojo volo dobiti? Jaz szem Goszpod szrc i tá njé nagnem, kama je scsém . . . Jeli más nepriátele? Oh dete moje! odkri zsaloszt tvojo! Povej mi vsze i na szlednje ti odpűsztis — i jaz te z mojim blagoszlovon podelim. — Bojis sze znábiti od kakse neszrecse? Znábiti kaksa szkűsáva vmárja tvojo dűso? Zavűpaj sze szplóh na szkrb mojo. Ovo jaz szem eti, vsze vidim i tebé ne odsztávím. — Jeli nemas meni kaj veszélologa praviti? Zaka nebi vosco meni tal z tvojega blázsensztva? Povej meni vsze, ka te je od vse-rah mao razvėszelilo, na szmeh nagnolo. Jeli kakse pohájjanje, pizmó ali szpomín, steroga szí dobo? ali szkűsáva, stero szí bole presztáo, kak bi szí miszlo? Vsze to szí po meni zadobo! Zaka za vsza eta meni nebi zahválnio. Dobrota na zahválnoszt na giba i dobrocsinitel rado-volno poszlűsa, csi sze z njegove dobrote szpominajo. Jeli

nebi rad meni kaj obeesao. Oh jaz vidim vu globocsino szrcá tvojega. Csloveka lehko vkanis, ali⁷ Bogá ne: bodi záto ráven. Jeli szi nagnjeni na to ka bi sze ogibao od grehsnih prilik? ka odsztávis vsze ka⁷to na hūdo napeláva? ka ono bozsno knigo vecs nebos⁷ esteo, ka povrzses ono persono, stera moti tvoj dūhoven mir? ⁸ka bodes lūbezlivi proti onim, ki szo tebé zbantūvali? . . .

Dobro je, dete moje! . . . zdaj idi na delo tvoje, boj ponizen, pokoren, lūbi z csisztoga szrcá Bl. Divico i i szv. Jozsefa. Vūtro pa znova milosztí zadobis.

Na konci naj sztojijo ete recsi szv. Ambroziusa, z sterimi on nász na pohájanje Olt. Szvesztva nadigáva: „Prihájajte k njemi i naszitite sze, ár je on krūh; prihájajte k njemi i szvetloszt zadobite, ár je on szvetloszt . . . prihájajte k njemi i odvézanje dobite, ár je on grehov odpūscenje. Vsze mámo mi pri Krisztusi vu Olt. Szvesztvi. Záto naj ide k njemi, ki je szlab i ki je krepí vu jákosztí. Jezus je vrásztvo vu tom szvesztvi. Hūda dela te tehzsijo? On je szvétloszt i pravica. Pomocs⁷potrebūjes? On je krepkoszt. Bojis sze od szmrti? On je zsvilenje. Nebésza szi zseles? On je tá pelajocsa pot. Bojis sze od kmíce? On je szvetloszt. Hráno iscses? On je jesztvina. Kostaj szamo, i vido bodes, kak szladki je Goszpod!“

Bozsicsne jaszlice.

Oh, szveta i preszrecsna bozsicsna nocs, z neduzsnov decov sze te veszelimo! I zakaj sze tūdi nebi? Szpomin nam je tiszte blāzsene noci, gda je priseo na szvejť Jezus kak malo deťe z narocsja Marijinoga. I ga je povila i v jaszlice polozsila. Odket szo nam tak prilūblene bozsicsne jaszlice, stere szpomin szī vszako leto Bozsicsne dnēve v cērkvī ali v kotī domācse hizse naprāvimo. Māla decsinszka szrca sze zse dugo prle veszelijo, ka do glēdala priproszto stalico, vu njoj Marijo i Jozsefa, v szirmaski jaszlicah lūbeznivoga Jezuseka Boga. Pred jaszlicami szirmaski pasztērci klecsijo, tūdi ovc ne fali, stere szo pasztērci szeboj prineszli. Isztina, sto nebi lūbo maloga Jezuseka? Koga ne gene mila bozsicsna peszem? Sto nebi sz cēle moci lūbo Jezusa, steri nasz pela sz pogūblenja vu zsvilenje. Tūdi mi estevci sze veszelimo bozsicsni jaszlic pa kde szo te jaszlice? To je nase szirmasko szrcē. Celi szveti advent sze priprāviamo, da vredno pometemo i scsisztimo hizsico nasega szrcā, da bo vredno prebivāliscese bozse. O preluba mati

Marija, vzemi ti száma szkrb, ka príprávis nase szrcé za vredno prebivanje lubomi Jezusi, vzemi zsnjega vsze, ka sze Jezusi ne dopádne, okincsaj ga zevszem ka je njemi dopadlivo, poszebnó sz cshednosztjov szvete csisztosztli. I csi mi tak szrecsni ka bozsicsne dnéve prisztopimo k szv. obhajili, szprejmemo novorodjenoga Jezuseka v szirmaske jaszlice nasega szrcá. Oh szrecsno i preszrecsno szrcé, stero vredno prime Jezusa radoszt, stera sze ne da popiszati. Ti pa lúbi Jezusek osztani pri nasz zmirom szvojov milos-csov ! Ne dopűszti ka bi te Herodes (naimre greh) pre-gnao z nasi szre, da bo v szigdár szvéta bozsicsna nos pri nász !

S. J.

Nase romanje vu Maria-Cell.

IV.

Na drügi den to je augusztusa 27, gda szam iz rhána 4 $\frac{1}{2}$ vöri so szvéto Meso oprávlát, szam zse doszta szlovenčov najso vu cerkvi, klecsecs pred oltárom. na sterom je polozsena csüdno-vitna podoba Bl. D. Marie. Ja vszako minuto je bilo potrebno gori ponücati, ár nasz je escse veliko delo csakalo. Edno 700 lüdi szpovedati, zdüsevnov Ránov narhániti, to je sze escse vsze na té dén zgoditi moglo.

Ob 5 vöri zhrána szmo zacsno li szpovedávati, ino koli 11 vöre, je zse té najvéksi tao szpovedani bil.

Ob 10 vöri szo imeli preczasztiti goszpod Dr. Ivanócy tit. kanonik glaszno szvéto Meso, pod sterov je sztopo té veliki sereg zpobozsnosztjom k szvéto mi obhajili.

Cslopeka veliko düsevno veszelje je napunilo, gda vidi teliko lüdi lübéznoszt do Jezusa!

Po Marii k Jezusi! právi szvéti Bernard! Tak sze z nasimi romarmi zdaj tüdi zgodilo, prvlé szo proszili Mater bozse miloscse, naj njim podeli miloscso, ino vu toj miloscsi sze vüpajocsi szo sztopili pred szpovednico, odket ocsiscseni od grehov, ido k Jezusi. Nigdár nepozábim keliko veszeli szkuz szam vido bliszketati vu ocsaj onih, ki szo klecsali pred oltárom, naj Rejse Telo kszebi primlejo.

Tü je blajzsensztvo, tü je isztinszko veszelje, tü je szlatkocsa tü je mir steroga szvejt dati nemore, tü je zvelicsanje ár: Düsa stera Tébe zsiva, sze ne pogübi.

Morem escse na kráci szpomenoti ono lejpo, genlivo szvéto predgo, stero szo csasztiti goszpod spritual Dr. Rogács drzsali. Razlozsili szo one zroke, steri szo nász na elo szvéto meszto prineszli. Ob prvim, naj szkazsemo csaszt i podlozsnoszt nasoj lubeznivoj Materi, Mariji, po stere priprosnji je szmileni Bog na tom odebranom, imenitnom meszti zse teliko miloszti delio; ob drügim pa, naj tü na Marijinom meszti szlavimo petdeszetletnico, to je zlate mese szpomin odicseno kralüvajoksega rimszkoga Pápa, X. Piusa, — i v tom dvojem nameni sze düseвно ponovimo, okorenimo sze v lubeznoszt do Krisztusove Matere, v podlozsnoszt do Krisztusovoga namesztnika, miloszti szproszimo szebi i blizsnjemi.

Vszaki ki je to szvéto predgo csio, zaváhlnoosztjom vu szerci sze szpomina na njo.

To je bilo za gojdna 27 augusztusa.

Zaodvecsera etoga dnéva szmo szpoglednoli celo cerkev. Cerkev ima tri türme naprej. Te szrednji türen té najvéksi ino naj sztaresi je gothiskoga izloga. Dva szta szledi bila zozidaniva ino szta vu romanszkom izloga naprávleniva. Pred dverami sztoji Henrik vojvoda kamena podoba, ki sze je po prosnji Bl. D. Marie csüduovitno ozdravo ino za toga volo to cérkev obilno podporio. Na szredi cerkvi sztoji eden oltár celi iz csisztoga szrebra tak zváni miloscse oltár na sterom je polozsena csüdnovitna podoba Bl. D. Marie za tem riloscse oltári je edna kapela stero je zozidao Ludovik te veliki, král vogrszki na to szpominanje, ka je törke obladao okoli 1350 leta na pomocs zazavajocs B. D. Mario. Na levom sztráni iz cerkvi pelajo edne dveri gori na cérkev, vu tak zváno ki ncsa hizso, gde szo vu glazseni omaraj gori szranjeni oni imenitno lejpi dáre, stere szo romarje, ki szo eti csüduovitno pomocs dobili iz zahval-

noszti eti gori aldüvali. Cslovek lahko vidi iz zláta, szrebra roké, nogé, na znamenje, ka sze szo onomi ki je te dár eti nihao csüdnovitno nogé, ali roké zdrave grátale. Na najvecsi je imé vnoga steri je tü posebno pomocs dobo je gori zapiszano ino leto vu sterom sze je zgodilo.

Vidi cslovek eti vecs palic tüdi, stere so plantavi betezsniki eti nihali, ár szo sze ozdravili, ka ji njem je domo ne potrebno bilo bota meti.

To szo nisterne pelde szamo, stere szam gori prineszo ár vsze imenüvati za to bi potrebna bila edna cela kniga. Ali escse nikaj morem imenüvati, ino to je on lejpi dár, steroga szo Szcitovszky prednji püspek vogrszkoga országa 1856 leta gda je to veliko romanje bilo iz nasega országa, eti niháli.

Celi dár je szrebra, na njem sztoji podoba B. D. Marie iz zlatá pred podom klecsijo Szcitovszky primás vu roki drzsécs vogrszko korono stero Maria Celszkoj Devici gori aldüjejo. To je bila edna jáko velika processzia leta 1856 ar vu tom romanji szkoro 30000 lüdi tao vzélo. Med temi je tüdi doszta bilo iz nasega kraja, najvecsi iz onih vu méri pocsiva, ali záto dönok sze nájdejo sztári lüdje ki escse zsvéjo, ino ki sze escse zdaj zveszéljom szpominajo na to romanje. Nasi ocsáki szo csasztili Bl. D. Mario, szo vu ujéno obrambo preporácsali naso krajino, mi moremo njihovo példo naszledüvati, szposzebnim tálom zdaj gda nasz od vszákoga sztrána teliko nevol premága.

* * *

Premiinoli szo oni krátki dnévi, preminoli szo hitro kak szen, stere szmo na to aldüvali ka naj odtrgnjeni od dománji del sze za naso düso szkrbimo. Priso je on csasz, gda szmo mogli to szvéto meszto tá niháli, nazaj sze povrnóti.

Bilo je augusztusa 28. Rano okoli 4 vöre sze zse szlovenszki gucsi csüjejo na vilicaj ino na trgi (plac) Maria

Cella. Romarje na pot vküp szpráveni sze podajo vu cérkev, gde szo szveto Meso poszlūsali ino genlivo szpevali Mariine peszmi.

Gda je szvéta Mesa preminola, vszaki bi escse duzse rad eti osztano. Ali da je nemogocse bilo, velicsasztiti goszpod eden krátki zgovor drzsijo opominajocs, ka vszaki naj one szvéte csütenje one mocsne oblübe, steri je-eti meo, stere je eti vsino naj obdrzsi, naj szebe ino vsze szvoje domanje obrambi preporácsa B. D. Marie; „hodimo, Maria-Zellszka naj nasz vodi vu nasoj poti“ szo govorilo na szlednje ino szmo zacséli vü idti iz toga szvétoğa meszta.

Najvecs lüdi navesz glász sze jocse, locsiti sze, gde tak dobro bilo, gde szmo teliko miloscse dobili, odnet sze locsiti je zsmetno. Drügi paszkuznatnimi ocsi szpevajo :

Nebeszka Kralica Maria Celszka,

Le proszi za nasz !

Tak szpevajocsi nihamo ta to szvéto meszto. Je bila zrána 5 vöra ár nasz duga pot csákala do zseleznice. Romarje nasi szo lejpo szpevali najbole törniscsarje ki isztinszke sztare szlovenszke peszmi isztinszkim csütenjom znajo napredati.

Törniscsarje szo bili voditeli vu peszmi, njim je najvecs vhaliti ka szo na etom dalesnjom krajini szlovenszkomí iméni, szvojemi narodi postenje szpravili, na teliko ka szo njihovo szpevanje csüli predszojnik klostra ino szo meni etak govorili : proszim vász pridte vecskrat, tákso proceszio mi vszigdár zveszéljom gori primlemo. Ztém naj bogsem iménom szmo odisli iz etoga szvetoga meszta eden zrok je to na to, ka naj potom tém vecskrát eszi romamo.

Lenarsich Mirko.

(Konec.)

Iz zgodovine szvéte matercerkve.

ak szmo popiszali: Nemirovnoszt, stero je Ariusova nova vera napravila, sze je razsirila po celom szveti ino je vsze sztalise ino vrszte narodov zmesala tak, ka szo vszi vu niksoj omamnjenoszti bili ino drügo ne delali, kda szo kde vküpszprisli, kak sze od vere stükali med szebom. Katolicsancom, steri szo verno drzsali pravo vero, je najhüse slo vu tom, ar szo krivoverci, csi szo z recsjov zse vecs ne znali szvedocsiti szvoje pravice, na szlednje je tüdi z grobjansztvom ino z bitjom szvedocsili, kak vszikdar. Po tom sze ravno szpozna krivoverec, ka ne szamo, ka ne verje onih, stera szveta maticerkv glászi, nego ka je tüdi vszikdar pun odürjavanja proti pravici ino szlüzsabnikom szvéte matercerkve. To znanje, ka szo oni, kak krivoverci, vözapreti iz prave cerkve bozse, nikse sztalno odürjavanje vcepi vu szrca njihova proti szv. matericerkvi tak, ka nikse navade, nikse pobožnoszti, nikse düsevne szloboscine ne morejo trpeti, stero mi mamó, csi li ka oni za szebe zselejo, naj mi njihove navade i szloboscino postüjemo. Tak je bilo tüdi te kda je Ariusova nova vera nasztanola.

Vu ete zmeslavice szo sze te poganje tüdi notri zmesali. Poganje szo naime radi bili, ka szo sze krsztse-
nicje med szebom szvadili, ar szo sze vüпали, ka ztem bojom koncsi tü in tam poterejo mocs krsztsansztva. Ka je te zse poganom mar bilo za to, jeli vu tom boji arianci, ali katolicsanje preidejo. Posztavili szo sze na sztran ariancov, ar vszaki ki mesa, onoga lübi, ki je zmeslavico zacsno. Vidimo mi to tüdi, dnesz den, kda tüdi vszaki szamo na katolicsanszko vero ide, ovim drüгим pa mir dá.

Komaj je szv. Athanasius püspek ocsi zapro,

komaj je Peter za njimi za püspeka zebrani, zse je Palladius, caszarszki namesztnik Egiptoma, novi boj zacsnó proti katolicsanszkoj veri.

Med trumov zsidovovino poganov je etecslovek so vu cerkev szv. Tomasa, kde je Peter püspek mesüvao ravno, ino njemi je zapovedao, naj zaoszta vi cerkev. Püspek vidivsi velki sereg naj bi sze ognu prelevanja krvi med katolicsancami i Palladiusovimi lüdmí, je osztavo cerkev. Na to szo ovi notrivdrli v njo ino szo tam zacsnoli razdirati. Ob prvím szo zacsnoli z rokami pokati ino poganszsim bogom na caszt szvoje peszmi szpevati. Szvéte device i pobojsne zsene szo mantrali ino z neszramezslivím gúcsom je szlekli ino náge po meszti vdilje domo tirali. Nisterne z njih oneszrecsili, drüge zbili do krvavoga ino je szpomorili. Tela etih devic pokopati szo prepovedali. Eden decsko vu zsenszkoj obleki je gori na oltar szkocso ino tam neszramazslivo plészao, drügi szí je brezi obleke szeo na püspekov sztolec ino je nazocsnim predgao, vu sterom govori njím je neszramnoszt, pijansztvo i drüge grehe preporacsao. Groza obide csloveka, kda eta csté.

Pa bi nikák miszlo, ka je to arianszsim püspekóm i popóm odrplo ocsi ino szo szprevidli, kama szo prisli z szvojimi prijátlami, da pa zsalsztno: tej szo ne vidli vszega toga, tej szo sze szamo tomi veszelili, ka je zdaj katolicsansztvo na szramoto posztavleno. Oni szo escse od toga Palladiusa vojszko proszili ino szo z mocsjov z odrpli cerkve, stere szo katolicsarci pred njimi szpozaprlí. Zébrali szo szí tüdi püspeka Luciusa sze vu Alexandrio pa szo ga z velkov szlovesznosztjov pelali notri vu meszto med kriszanjom poganov: „Pozdravléní bodi Lucius, steri tajis Szína bozséga.“ Pa sze je to pozdravlénje ariancom tüdi vidilo.

Lucius, arianszki püspek, je z tem zacsnó szvoje delo, ka je 19 dühovnikov, stere szo penezi ino kastige ne mogla na zatajenjé prave vere genoti, vu Phönicio pregnao brezi toga, ka bi na pot dugo kaksí zsives dao z z njimi. Escse to je bilo prepovedano lüdsztvi, ka bi sze szmilüvalo z njih pa komi je li szkuza vuisla, kda je vido zmantrane pobojsne mozse vu szuzsnoszt gnati, onoga szo vcsaszí zbicsüvali, nisterne prednjese pa celo vu brezsne rüde na vekivecsno vozno delo poszlali.

Poszeбно proti szamosztancom je divjao Lucius, ar szo je za volo njihovoga pobožsnoga zsvljenja lüdje lübili oni szo pa vere szvoje zatajiti ne steli. Krivoverci szo dobro znali, ka dokecs szamosztance i püscsavnike ne zapravijo, teccasz katolicsanszko vero tüdi ne bodo mogli na nikoj szpraviti. Za to je Lucius celo püscsavo poleg Egiptoma dao preiszkati ino je mantrati — nego med temi ni eden ne zatajo vere.

Vu csaszi ete zmeslavice sze je napravilo verevadrüvanje szv. Athanaziusa od steroga szmo zse piszali, stero sze naide vu szlaro szlovenszkoj molitvenoj knigi na 39-toj sztrani, za to eti ne popisemo. (Kniga sze dobi z lepimi debelimi literami v Radgoni pri Zsemlitschi).

Szvėti Pavel i Anton püscsavnicje.

Vekivecsni boji ino nemirovesine szo vnoge mozse na to nagnole, ka szo sze vu puscsavo podali, kde szo szí poleg mirnoga zsvljenja — dalecs od szveta bozse recsi premislavali. Tüdi zsela prave pokore je nagibala na to djanje vnoge. Lüdsztvo, kda je zvedilo kde za ednoga taksega mozsa, je vu velkih trumaj hodilo k njemi, dokecs je on ne tam povrgeo szvoje poznano meszto ino odiseo dale, kde ga je vecs niscse ne najseo. Eti mozsje szo z szvojim zsvljenjom Krisztusa naszledüvali, ki je tüdi 40 dni vu püsztni zsvivo med posztom i molitvov i oni szo bili prvi zacsétek szamosztancov.

Szamosztanci szo zse vu sztarom zakoni tüdi bili, steri szo sze za nazireuse zváli. Taksí je bio Samson pa tüdi szv. Ivan krsztíteo. Szamo ka szo szamosztanci sztaroga zakona — zvün nisternih poszeбно od Boga odebranih mozsov — oblübe vekivecsne csisztoszti ne meli, szamo vino piti, meszo jeszti njim je bilo prepovedano, nego zsenili sze szo tüdi vu püsztni, kde szo sztanüvali, kak na priliko tak zvani Rechabitje (Jer. 35.)

Vu csaszi, kda je Jezus na zemli hodo, szo bili *essenci* pa *therapeuti*, steri szo tüdi vu püscsavi zsvieli, nego zse vszaki poszebi pa tüdi csisztocso drzsali, nego med temi je szledkar vecs zmeslave bilo pa szo tak pomali vöminoli, ar szo ne szpoznali prave poti, stera je Krisztusova.

Med krsčsenikami je prvi szamosztanec szv. Paveo bio, ki sze je vu gornjem Egiptomi narodo. Sztarisje szo njemi rano szpomrli, jedina szesztra je pogaua mela za mozsá, on je pa rano szprevideo, ka on preszlab vu preganjanji obcsuvati szvojo vero, za to je so ob prvim k szesztri na polé, kde sze je ona zdrzsavala z mozsom odzvüna meszta, nego kda je vpamet vzeo, ka bi szvak njegovo imanje rad meo, je tam povrgeo szvakovo hizso ino je odiseo dale vu püsztino. Med szvojim vandranjom je edno pecsino naiseo vu stero edna lüknja pelala z kamnom zapreta. Kamen vkraj porine ino ide vu lüknjo: na ovom kraji málo jezero naide z palmami obdano, z steroga mali potok tecsé na ov kraj med brege. Meszto sze je dopadnolo 15 let sztaromi mladenci ino je tü osztáo: vodo je meo, palma pa dajo szád, obleke pa tam doszta ne potrebno na vrocsem jüzsnom pa je tü zsivo do 92-ga leta szvoje sztarosztli brezi toga, ka bi ineo pri-jatelsztvo zdrügim, kak z szvojim drevjom, sztvarmi okrogline ino zvezdami na podnébji. Ne sze je zselo nazaj med lüdi, szküsnyave, stere bi ga nazaj vlekla je premagao ino szamo szvojemi Bogi je steo szlüzsiti.

32 let je zse tak zsivo z vodov ino z szadom palme, kda njemi je telo szlabeti zacsno ino potrebsino zacsü-tilo za bogsov hranov. Pa njemi je Bog pomogeo: edna ftica njemi je vszaki den pol kolacseka krüha prineszla ino pred njegove noge dolipolozsila.

Kda je 92 leti sztar bio, sze je priblizsavala njegova szlednja vöra. Vu tom csaszi je zsivo vu püsztini tüdi eden drügi pobozen mlajsi püscsavnik, szv. Anton, steromi je ta pamet prisla, ka on med vszemi püscsavnikami najbole osztro zsvilenje pela. Na to njemi je Bog zeszna pokazao pecsino szv. Pavla z recsjov: Ete bole osztro zshivé. Drügi den sze je szv. Anton napoto iszkat szv. Pavla. Stiri dni je so, dokecs je brezi pitanji i brezi voditela priseo k votlini szv. Pavla. Vu votlino idocsega csüje szv. Paveo ino zapre szvoje dveri, dokecs podugoj prosnji od Boga razszvetleni notripüszti Antona, steri njemi je kricsao szkoz dvér, ka raj pred njegovimi dve-rami vmeijé, kak pa ka ga ne bi vido. Obadva szta sze küsnola ino eden ovoga vcsaszi po imeni imenüvala — kak nam popise szveli Hyeronim (Oremus). Pa szta szl

zacsnoła pogucsavati. Paveo je pitao med vnoгим drüğim pobožsnim pogucsavanjom Antona, jeli sze lűdjė escse izda tak za zemelsza szkrbijo ino mocsne hizse zidajo, kak esi njim nikdar ne bi potrebno bilo vmreti pa je med tem povedao Antoni, ka je njegova szkradnja vera blűzi.

Ete den sze je zgodilo, ka je ftica ne pol, nego celi kolacs krűha prineszla na posebno znamenje bozse szmilenoszti, ar szta dva bila.

Edno zselo je meo szv. Paveo escse : Naj njemi Anton kepenik szv. Athanasius pűspeka prineszė. To njemi je pa za to pravo, naj ov ne vidi szmrli njegove, ar njemi je steo to zsaloszt prispirati.

Anton idocsi sze szrėcsa z vucsenikami szvojimi, steri szo ga iszkali etak govorėcsi : „Eliasa, nej : Ivana krsztitela szam najseo vu pűsztini jasz nevolen grehšnik ino najpozadnjesi med vszemi pűscsavniki.“

Vucsenicje szo sze csűdivali, nego szpitavali szo ga ne, ar szo vidili, ka nescse vecs povedati.

Vzeo je Anton plács szv. Athanaza pa ga je neszeo, nego na poti je videnje meo, ka je Paveo mrtev. Telo njegovo je klecsėcs naiseo pred pecsinov z ocsni vu nėbo opreto. Notri ga je zoszűkao vu prineseni placs ino je iszkati zacsno skėr, z sterov bi jamo szkopao. Med iszkanjom njegovim prideta dva oroszłana, zacsneti hitro kopati i glej, jama je bila. Notri je djao szv. Pavla telo vu grob ino ga je zakopao. Obleko njegovo z palminoga liszťja napravleno je pa szebi vzeo ino je noszo po velkih szvėtkah, kak posebno szvėtesnjo obleko. Okoli 340-ga leta je vmro szv. Pavel prvi pűscsavnik. Bog ga je szebi vzeo, kak je szv. Antoni pokazao vu ednom videnji vu pűsztini, ar je poleg szvoje moci vsza vesino, stera je znao, ka je duzszen vesiniti Bogi na csaszť i szvojoj dűsi na vecsno zvelicsanje.

Bassa Ivan.

Szvéta drűzsina.

Szv. drűzsina — zgled vszem krscsanszkim drűzsinam Jozsef prebivle z Jezusom i Marijov v Nazareti. Njegovo sztanűvanje je malo i neznanò, ali lepo je vrédi, csiszto i prijetno. V hizsi vláda povszod naj lepsi red. Zajtra rano gori szta-nejo vszi. Jozsef moli v kűper űtrásnjo molitev ; dugo sze zaműdijo pri űtrasnjoj pobožnosztli, nigdár njim ne fali csasza zanjò. I kaksa je tá pobožnoszt! Stero szo oprávlali Jozsef, Marija i Jezus.

Po űtrásnji molitvi sze je vszaki prijaò dela ; Jozsef z Jezusom je so v delavnico ali kama vű na teszanje, szv. Devica je pa oprávlala hizsna dela. Pri deli szo bili vszi veszeloga szrca, ár szo znali ka je vola lűboga nebesz-koga Ocsé, da morejo delati. Szlaba vola, mrmranje, tozsba szo njim bila popolnoma lűcke. Kaksza vrloszt! Kaksza marlivoszt! Scse hipa ne potrátijo. — Pogledni kak je Jozsef (rávno to vidimo tűdi pri Mariji i Jezusi) gda zro-kami vrlo vrti szekiro, denok vesz zamislen, vesz zamak-njen! Njegovo szrce, njegove miszli szo pri Bogi. Gledaj vűszta sze giblejo njemi njegovo oblicsje je vsze szpre-menjeno. Jozsef moli „Moli i delaj, delaj i moli.“ Vcsaszi sze csűje v delavnici prijetno szpėvanje. Jozsef szpevle : peszem stero je zacsno szpevati, je edna szvetih Jeruzsa-lemszki peszmi. Tűdi Marija szpevle tű ali pa tam szvo-jim lűbeznivim glászom, sz csűtenjom globoke pobož-nosztli kakso szveto peszem stero sze je navcsila v cėrkvi. Kak szvétà je ta hizsica tű sze obszlűzsáva celi den szlű-zsba bozsza. —

Med tem je szunce prislo do voha szvoje poti, pol-dne je. Szv. Devica je pripravila obed. Proszti szirmaski

obed, ali tiszti steri ga vzsivlejo, ga v zsvlejo z veszelim szrcem vej nikah bolsega ne zselejo, sztem szo 'zadovolni.

Njüvo szrcé je né na vezano na jesztvino i pitvino, zato povzsijejo tüdi szlab obed sz hvalezsnim szrcem. Glédaj kak pobožno roke szklenejo pred jesztvinov³ i po jesztvini, kak szpremenitno je njüvo oblicsje pri molitvi!

Kak lepa zasztópnoszt vláda med szv.drűzsinov. Vid i sze, da tü kralűje szveta lűbezen; kak prijazni szo eden proti drűgomi; Vszaka recs, vszaki pogléd szvedocsi od iszkrene lűbezni sterov szo té preszvėte dűse zvezane med szebov. Neprijazne, hűde razzsalive recsi je nigdar ne bilo csűti v Nazarenszkoj hizsici.

Ali szo sze pa te szvėte dűse gda szpodtikale nad drűgimi Nazarecsani? Nigdar ne. Za szrca, stera szo tak gorela od lűbezni do vszeh lűdi, kak szo gorėla szrca Jozsefa Marije i Jezusa, je bilo to popolnoma nemogocse. Csi je pogovor naneszeo na blizsnjega, je razodevao ali veszėlje nad lűckov szrecsov, zsalsoszt na lűckov neszrecsov ali milűvanje sztiszkanimi i trpecsimi.

Szv. drűzsina je vrla pri deli zsvė sparavno, zevszim je zadovolna i denok — szirmaska. Ja szv. drűzsina je szirmaska. Zakaj csi stero rodbino a Nazarecsana zadene neszreca da szirmak posztane ka sze nemre prezsi-veti, ga szv. drűzsina med szebe zeme zsnjim tála zaszlűzek szvojih zsűlov.

Glédaj bozsega decska Jezusa, kak sze páscesi sz pletenico v tiszto szirmasko kucsó; v pletenici je jesztvina za szirmáka, od vszeh pozáblenoga betezsnika, steri lezsi v kucsi; Jezusova szv. Mati je pripravila jesztvino. — Gledaj, kak sze prijazno pogovarja Marija szirmaskov sziroto, sterov je nemila szmrt zela ocsó ali mater: szama je osztála szirota — néga lűblėne materė, stera bi szkrbela za njo — ali jė, jė v Mariji je dobila novo dobro mater, stera jo oblácsi i hráni — Gledaj kak pomága Jozsef pri deli szirmaske dovce stere mozs njoj ne zapűszto drűgo kak kűp nepreszkrblene mále decė. Kdé na zemli nájdes drűzsino, stera bi tak szirmasko zsvela i denok telko álmostva tálala i blizsnjemi telko pomágala — kak szv. drűzsina? O szvėta Nazareska hizsica ti cėrkev szirmastva i szmilenja, kak csaszti vredna i odicsena

szi za volo szvojih prebivalcov i njüvoga prelépoga csednosztoga zsvilenja!

Szv. drüzsina je prezšivela den z molitvov i delom v miri i lübezni, sz kazüvanjom dobrot i dobri delah, v pomankanji i zadovolnoszti, vu vaji vszeh csednoszti.

Nocs sze blizsa. Kak je zacsnoła szv. drüzsina dén z molitvov, kak vsze dneвно delo poszvetila molitev, tak tüdi dokoncsa dén z molitvov. Kak genlivi pogléd! Szv. drüzsina klecsi pri vecsérnoj molitvi. Kak iz szrcá sze zahvalüje Goszpodi za vsze szkázane dobrote! Kak gorécsa molitev sze zdigáva proti bozssemi presztoli! Kak pa denok proszi szvéta drüzsina? Zná biti odpüscsenje grehov? Ne. Vu szvétoj hizsici sze ne dela nigdár greh.

Zato pa teliko bole priszresno priporocsajo gresnike Bogi i vsze zemelszke trpine, proszijo miloscsó i blagoszlov szebi i szvojim blizsnjim. Neszmis sze zato csüdüvati csi je pobožnoszt szv. drüzsina duga, da idejo keszno szpát — tak zšivejo te szvéte düse vszaki dén. — Jozsef je na szmrtnoj poszteli, blizsa sze njemi löcsitev od toga szveta. Njegova poszteo je szirmaska; kak potrpilivi je kak vdani v bozso volo! Goszpod ga zové, rad je pokoren Goszpodovomi zvánji. Jezus i Marija szta zmirom pri njem. Gda sze je kaksemi betezsniki z véksov lübeznosztjov dvorilo kak Jozsefi? Kak miren je Jozsef — nebeszki mir je razlit po njegovom obrazi — pa ka tüdi nebi bio? Szám Jezus moli pri poszteli klecsécs molitvi za mirajocsega. Jozsef merje vu rokah Jezusa i Marije — Szvéta blazsena szmrt!

O szveti Jozsef! daj nam, da merjemo tak kak szi ti mro, daj szv. Jozsef, da bomo meli na szmrtnoj poszteli tebe, Marijo i Jezusa na szvojoj sztráni, Té de nasa szmrt szrečna! — I szv. Jozsef, tüdi to szproszi scse szvojov mogocsnov prošnjov da bodo tüdi nase drüzsine bole i bole jedine da bodo posztanole podobne szvetoj Nazareskoj drüzsini; tüdi nase drüzsine naj poszvecsüjejo düh sztráha bozssega i pobožnoszti, düh Bogi aldüvanoga dela i molitve, düh lübezni i szmilenja.

Blagoszlov vszakoj taksoj drüzsini.

„po Cvetji“ S. J.

Drobis.

Rozsnivenec pa minisztri — inda. Edne krsztsanszke novine nam pisejo naszledűvajocso dogodbo :

1826-ga sze je zgodilo. Na kolaj. stera szo z Makona v Lyon vozila potnike eden bradati ded pope preklinjao. „Jasz szam drzsávni csasztnik, je pravo, nego neodviszen ! K tomi mam juz.“

Pa je na to na ednoga vu kolaj szedécsega dűhovnika ino na dvá drűgiva popotnika kazao rekocs :

„Vidite ednoga popa pa dvá szkrivniva jezuita. Vád-lam sze za szto szuje, — vűpam, ka je do nájblizsujе posz-tája pűszprávim z etih kol, ka ne bodo meli volé tű notri osztáti.“

Pa je na to zacsno pope preklinjati ino dűhovniski sztális, pobožnoszt i vero ospotavati, kak je zse navada med taksimi lűdmi.

Dűhovnik je na szlednje zápro szvojo molitveno knigo, z stere je szvojo vszakdenésnjо molitev opravlaо.

Na ednok je zazvonilo vu niksoj blizsanjoj cėrkvi. Dva goszpoda szta sze prekrizsila pa szta zacsnola bogamoliti. Te bradati sze zacsne na glász szmejati pa popotni tivarisje z njim vréd.

Na to je eden z zsepa csiszlo potégno rekocs : „Lűbi

grof, jasz vszaki den toga hipa opravim szvoj rozsnivenec, ne bi ga z menov molili?“

„Z szrca rad, moliva ga vküper.“

„Csi mi dopüszтите, jasz bom trétji“ dene dühovnik. Szmej sze je vtisao, szamo te bratádi je scse znao pár recsi povedati, dokecs je on tüdi ne zamukno, nego nasi trije potnicje szo lepo na tihoma mrmrali szvoj rozsnivenec.

Kda szo opravili, szo kola do Trevoux sztávka prisla. Dühovnik tü dolisztopivsi sze je naklono tima nepoznanima goszpodoma rekocs:

„Szlobodno zvedim njihova iména, moja goszpoda, prle kak sze razidemo?“

„Z szrca, csaszтит goszpod, je odgovoro te sztaresi dühovniki, Mathien de Montmorency grof i miniszter zvünesnjih szam.“

„Dühovnik je z csüdivanjom gledao, kda je tüdi te drügi goszpod etak pravo:

„Jasz szam pa Grof Villéle miniszterpredsednik ino miniszter penez.“

Vszi szo lampe odprete pozábili, kda szo to zacsüli. Miniszterpredsednik je pa ednoga zsandára pozvao rekocs:

„Zsandár, eti je eden goszpod, steri vu drüga kola scsé preksztöpiti, ár szta tü dve persone, sterive ga obtozsita, csi duzse tü osztáne,“ pa je z tem na toga bradátoga pokazao.

Bradáti pa ne csakao zsandára, nego je szam szkocso z kol, kda ge je Miniszterpredsednik nazajpozvao rekocsi:

„Oho, csakajte malo, vi szte meni szto soujov (francuszki penez) duzsni, na to szo mi vszi szopotüvalci szvedocje, ár szmo mi ne vösztopili, nego nikák drügi.“

Bradáti je kiszilo gledao, v zsep szégno pa dolipreosteo peneze, stere je grof plebanosi dao rekocs:

— „Za szíromáka vase fare.“ Zdaj je escse bio szmeh vu kolaj! Jasz bi ga szam rad csüo! Krscsenicje, vadlújte batrivno vszikdar vazo vero.

Deco k Jezusi. Eden dühovnik nam pise od ete recsi etak: Jako lübezuive goszte szam meo ne dugo. Stiri deklice pridejo k meni z vküppolozsenimi rokami rekocs:

— Proszimo, goszpon plebáuos, proszimo!

— No, ka je ?

— Szlobodno idemo vszaki meszec k precsiscsavanji ?

— Kaj pa ne bi bilo szlobodno ! Szrce sze mi je veszelilo pri toj prosnji.

Eden, ki je pri meni bio, je na to djao :

— Toga prle ne bilo !

— Hm !

Pride drügi ; decsák rekocs :

— K doktori do me pelali vütro, szlobodno pridem k szpovedi ?

Eden drügi pride k szpovedi pa za deszét dni je pá tam.

— Szinek, to de prevecs !

— Ve szte pa pravili, ocsa dühovni, ka ki sze scsé pobogsati, on naj vecskrát pride k szpovedi, jasz bi pa rad bogsi bio.

Pa tak dale. Máli zselejo Jezusovi biti, nego nihajmo je naj sze szami proszijo. Neszpametne matere nagucsavlejo ino szilijo szvojo dec — to je ne prav. Dete naj hodi k predgi, k navuki pa sze te szamo gene pa de tüdi sztalno vu dobrom, csi te je pa tirale, matere ! te de pa szamo tecsasz hodilo. dokecs de pod vasim sztrahom, kda pa sztrah miné, de pa rado, ka sze je odszlobodilo terha prisziljenoga. Persze, persze, nisterna mati nemre presztati, ka bi njeno dete odzaja za szoszedninom bilo.

Zse pá nüne. Szlobodnozidarszke vogrszke novine nüne preklinjajo znova. Pa znáte zakaj ? Záto, ka nüne vnoge sole májo pa prej to je zrok, ka drüge vucsitelice ne morejo szlüzsbé naidti ! Tak kak csi nüne ne bi mele tüdi jusa vucsitelice biti ! Tak kak csi bi ona, za to, ka sole goridrzsjio i vucsijo, szramote vredne bile ! Ve szo pa one tüdi vogrszki sztarisov hcseri tak kak drüge szvetszke dekle. Na pa tak zse vcsijo, kak szvetszke.

Zakaj vam pa to eti popisemo ? Zato, naj zvedite, kak sze szvet bori proti veri i verszkim nasztavbam. Dnesz novine larmajo, vütro na drzsavnom gyülesi gucs od toga, poütri pa je zse tirajo z klostrov pa to za pravico drzsijo ino glászijo pa njim jezero norcov dá pravico vu tom, ár ne vzemejo vpamet, ka vszaki má jus zsveti na etoj zemli, ki sze tü rodio.

Sziromák szam. To recs csüje cslovek od vsze krajov denesnji den. Pa verjemo eden ovomi, ka szmo sziromacie. Za solo katolicsanszko, za cérkev ne zmoremo celo leto potrebne dácse. Popa preklinjamo, csi nasz celo leto eden rajnski kosta, nego jasz vam pövem, kama morete idti, ka ne nájdete sziromakov : Fasenek je tü, idte krcsma i gosztüvanja glédat. Na etih mesztah ne sziromaka. Prvi liter je drági, drügi zse hvál, trétji po sztoli tecsé, strtoga pa k szteni vdárijo z glazsom vréd, vej májo peneze pa csi krcsmár kaj pravi, njega szamoga lücsijo vö z lasztivne hizse. Vsza ki zná pripovedavati kelko on má pa sziromastvo ininé. Zato szlovenci : Pite pa te vszi bogati. Bogati bodele do kodiske palice.

Pot v Ameriko. Preminocso jeszén szo sze na ednoj ladji „White—Star—Line“ imenüvanoga drüzstva tri dekle pelale v Ameriko z Londona. Bili szo tüdi trije decski na tom hajovi, sterim sze na morji csasz predugi vido ; ka szo szí pa te znali ; szpoznavali szo sze med szebom i med drügimi potnikami, dokecs njim je csasz ne kratek gratao. Szamo ka na amerikanszkoj zemli, k steroj szlisi tüdi amerikanszki hajov, nisterne fajte szpoznansztvo malo nevarno.

Pa je z njihovim tüdi tak bilo.

Ednoga dneva szo vszeh sészt pred kapitana posztavili z tov tozsbö, ka szo je vidili sze prevecs prijazno oponasati. Kapitan njim je raztolmacso osztro pravdo hajova ino je opitao, kak szo mogli tak neszpametni biti. Decski szo tajili vsze, nego dekle, znajocse právdo, szo vsze ovadile rekocs : Mé szmo nikaj taksega ne csinile, ka bi greh bio. Küsnöti szmo sze dalé, da szo pa ti nasi mladocsenci, steri nasz scsejo vzeti, kda v Ameriko pridemo.

Decski szo poszebi sli pred kapitana sze molit, ar — kak szo pravili — szo oni nancs na miszli ne meli ete dekle vzéti.

Kapitan, kda je to csüo, je vcsaszí vöpovedao szod, ka je ne püsztí na szüho zemlo Amerika, csi sze ne dajo zdati tam na morji. Zaman je bio vez szögucs, edno hizso hajova szo popotnicje lepo okincsali pa eden anglikanszke vere pop je zdaó — pa tak sze zseni najvecs v Ameriki. Záto, matere, stere hcsi tü mozsa ne naide, v Ameriko z njov, tam ga zse na poti lehko zgrábi !

V Ameriko je szkoro 70 Marijinih lisztov hodilo preminocse leto, zdaj sze jih pa komaj polovica glászi. Pa znáte zakaj? Prej za to, ár takse pisemo od Amerikancov, kak eti vise gori túdi je. Hm... hm... Te szmo pa z tem koga razzsalili? Jáko boli? Pa je isztina? No glejte, Sto bi szi to miszlo, ka pravica tak prevecs vjej. Lúbi amerikanszki szlovenci! Jeli, ka 3—4 meszecov túdi miné pri vnogom pári, dokecs od biroviye vu cérkev pot náide? No glejte. Pa csi vam od toga pisemo, szte csemerni meszto toga, ka bi to popravili. Ne pozabte, ka komi je ne robacsa, naj szi je ne oblecse. Komi pa je, on sze pa naj popravi meszto toga, ka bi odúrjavao one, steri njemi nájbogsa zselejo. Mir znami!

Nágloszt rázlicsnih sztvári. Púzs vu ednoj szekundi eden milimeter pride dale. Peski cslovek z navadmin sztopajom eden meter, z pascsenjom dva metra; kobila sztopajocs poldrúgi, z trappom tri ino pol, bezsécs stiri pa pol ino ua dirkaj pétdvajszeti metrov po szekundi. Szlab veter 4, vihér szedemnajszet metrov. Zseleznica z terhom dvanajszet, personszka oszemnajszet, brzna sésztdvajszeti metrov. Postni golob oszemnajszet, ládjá z jadrami (ponjavami) oszem, z ognjom deszét, lasztvica stirideszépét metrov po szekundi. Krugla püksena 340, stúkova 450, glász 330 metrov, szvetloszt pa zse trisztojezér kilometrov; elektricsna mocs 400,000 kilometrov, zemla okoli szunca treszeti kilometrov vszako szekundo. Mlinovje bozsi pa pomali melejo, nego záto dosztakrát li prle zadenejo grehsnika, kak sze szpokori, ar je vnogomi dugi csasz szamo za to, ka bi vecs grehsio pa ne za pokoro.

Katolicsanszkoga lúdsztva drúzstvo je vu Soproni melo glávno szpraviscse 15-ga decembra, na stero je vecs kak 10 jezero lúdiuh vküperprislo. Celò drúzstvo zse 140 jezero kotrig ma vu országi tak, ka voditelje drúzstva csi kaj ge scsejo vödoprineszti, vu imeni 140 jezér gucsijo pa z tem túdi lezsi doszégnejo, stera szo za katolicsansztvo potrebna. Za predszednika szo szi znova Rakovszky Stevana zébrali, ki sze je zezavao na to, ka sze-etoga drúzstva mocs zse kázse vszesirom. Razmi sze obszebi, ka ki je kotrige toga drúzstva, on túdi mocsen katolicsan more biti, ár brezi toga drúzstvo tak zaszi, kak csi ga nikdar ne bi bilo. Vszaka kotriga za vsze — pa ne za

dva prijatla — ino vszi za vszakoga morejo vkūpdrzsati vszikdar i vu vszakom pravicsnom deli, te de družstvo rázum melo.

Eden mozs. Escse taksi tūdi szo, steri szo mozsje zaisztino, pa ne jegnjedovo lisztje, ka bi je vszaki vetrec na drūgi kraj obrno. Zdaj ne dugo je vmro na Trinidad otoki — na amerikanszkom morji — Jackson Moore Henrid, toga otoka drzsavni ravniteo. Ocsa njegov je luteranszki pūspek bio. On szam sze je szpovedao, ar je szpoznao pravico katolicsancov. Ki szo ga poznali, tak pravijo, ka je pobozen bio, kak IX. Ludvig francuszki kral nekda. Vszaki den je szv. meso poszlūhsao. Drzsavne poszle je vszikdar preszvétomi szrci Jezusovomi preporasao. Po obedi je vszaki den pohodo oltarszko szvesztvo ino sze je pomolo Jezusi tam zsvocsemi. Vole je vszikdar dobre bio, vu drzsanji pa gucsi pa ponizen brezi jálnosztli. Ki szo poszeo meli z njim, právijo, ka je vszaki nikse veszélje csúto vu szrci, dokecs je gucsao z tem pravicsnim mozsom ino poszlūhsao njegove modre recsi. — Pa to zdaj, ne vu sztarom caszi! Mozsje! Pravicsno pobožnoszt!

Vu imeni szloboscine, stero recs denesnji den vszaki tepes na jeziki má te tūdi, kda koga mori (ár on tūdi „szloboden“ scsé biti vu vmarjanji) sze grozovitnosztli delajo, stero postenomi csloveki krv vu glavo ztirajo. Vu imeni szloboscine szo zapravili szv. matercerkev na francuszkom, ar ona vero predga, stera csloveka vészse. Vu imeni szloboscine szo ztirali vsze nūne i barate z klostrov — ár je neprijatlom vere vsze szlobodno, nego tem szziromaskim nūnam je zse ne szlobodno tak zsveti, kak one scsejo. Eden doktor popise eto dogodbo vu ednih novinaj, stero je dobro precsteti:

Od dve nūnih je gucs, stero szo szlobodnozidarci poleg nove posztave ztirali od betezsnikov, sterim szo doz-daj dvorile. „Pravicsna“ pravda je brezi sztanūvanja nihala heseri francuszkoga drzsanja, ar szo nūne bile. Edno zselo szo mele, ka bi duzse szmele betezsnike dvoriti. Dva tjedna szo hodile od doktora do doktora. ka bi szlūzsbo naisle, da je pa niscse ne vūpao vu szvojo obrambo vzéti. Vu tom caszi szo tūdi dobrote szkazsūvale vszakomi, komi szo mogle. Sztanūvanje szo odzvūna Parisa

mele na petom stoki edne zidine, kde zse najveksi szíromacje zsivejo pa tû szo tûdi ne ovadile, ka szo nûne, ar bi novi törvén njihovo szíromasko hizsico, ar szta dve vküper bile, za kloster racsunao pa bi je rázlocso edno od ove.

Doktor je zredo njidve szíromaski sztalis. Obiszkao je ino je szpoznao pod szvetszkov oblekov pobožsne dűse, stere szo z vszakdenšnjega sztradanja zsivele. Odlocso sze je, ka njim pomore ino njim niksi szlűzs poisese.

Za dva dni pizmno dobi od mlajse, naj pride hitro, ar sztaresa szesztra „grozno trpi.“ Pascso sze j k njima. Grozen poglád! Posztele szo na szredi hizse naopak obrnjene bile. Na vsze sztráne razcotani vlaszje na tleh. Na sztoli vkűpszpotreto razpetje! Ta sztaresa szesztra na tleh szedela z doliszpadjenov bradov, z glazsovenimi ocsmi. Vlaszje szo njoj razcseszano vizzeli na ramena. Zdihavanje sze njoj je zadrğavalo, roké szo njoj trepetale: . . . Odnorela je od glada. Ta mlajsa je znala scse povedati, ka szta vnocsi grozen boj mele med szebom.

Doktor jo je v bolnisnico steo szpraviti, nego vmrla je za krátki csasz prle, kak bi jo odneszli. Drűgi sztanűvalci one hizse szo te zvedili vsze to, kda je zse mrtva lezsala.

Grozno je to csteti! Francuszkę pörgare i pörgarice z szvoje domovina prezsenejó, ar scsejó pobožsno zsveti ino vküper — mossje katolicsanszki! ne bode pri nasz toga? Od vász je odviszno. Satan tû po taksoj poti dela, kak tam.

Dale idejo: sze razmi, ka na francuszkom, ar ete ország vu vszakoj nevernoszti naprej pot kazse za ove drűge. Zdaj cstémo ka scsejo novo pravdo napraviti, poleg stere sze ne szmejo mala deca krsztiti, nego szamo odrasceni. Jeli, ka to dobra miszeo od satana? Pa ka szo katolicsanci tam božsni ino pokvarjeni sze szpozna z toga, ka nancs proti tomi sze ne vejo opreti: dűzse takse követe zabirajo, steri vecs plácsa.

Sole szo zdaj blazsene; vsze szo drzsavne, krizs pa katekizmus szo vűvrgli z njih ino od vere tam dete ne csűje vecs nikaj.

Je vu jűzsnom kraji toga drzsanja eden vucsíteo, steri tak vcsi deco na pobožsnoszt, ka onoj deci, stera

ne idejo k precsiscsavanji, mito dava. Ednok je opitao edno dete: „Odked szí priseo máli?“ — Z cerkve, od szv. mese goszpon vucsitel.“ „Od mese? Ti dűndek, te ne szram vu cerkev idti? Ti oszel, ti poposzki lápec! Za kastigo pétdeszétkrát dolinapises eto: „Jesz szam tmicsnoszti ino jezsuitancov szin-“

Na to sze k ednomic drűgomic obrűo rekocs: „Ti máli, szí ti tűdi taksi oszel? Ti tűdi od mese prides? — Ne, goszpon vucsitel, jasz ne hodim vu cerkev, jasz z verov nikaj ne imam. „Kde szí pa bio pod mesov?“ — Vu plebanusovom ogracseki szam jáboka kradno — „Dobro je, tvoja de nájprva mita.“ Pa njemi je za isztino mito dao, nej bot.

Pa szo toga vucsitela — jeli, ka szkoro ne mogocse vervati — na bogse meszto predjáli, kda szo ga sztarisje decé obtozsili. To je grozno, kak zabłodi csłovek, steri nescse Boga poznati!

